

Cestovní zpráva

Pracovník: **Jiří Fišer**

Akce: **Podpora projektů v novém**

Datum konání: 4. června 2015

Místo konání: Krajský úřad Libereckého kraje

Klíčová slova: podpora projektů -- komunitární programy -- operační programy EU -- přeshraniční spolupráce -- 2014-2020

Program akce:

- 9,30 – 11,00 **OP přeshraniční spolupráce**
- 11,00 – 12,30 **Komunitární programy**

Průběh akce

Akce probíhala na Krajském úřadě Libereckého kraje v dopoledních hodinách čtvrtého dne, šestého měsíce, léta páně dvoutisícího patnáctého a to formou komentovaných prezentací. Chlebíčky byly na stole už od rána a nikdo se nestyděl. Zázemí a přednáškový sál byly důstojné jména instituce. Podobné semináře se konají na Krajském úřadě celkem pravidelně, takže mají už své zkušenosti. Začalo se poněkud později a přednášející měli ještě jiné povinnosti, takže první část byla poněkud urychlená. Nicméně výkon všech zúčastněných byl kvalitní. Zejména musím vyzdvihnout tu skutečnost, že veškeré prezentace s námi byly sdíleny a to v podobě pdf souborů. Ony prezentace jsou totiž nesmírně cenné, co do obsahu konkrétních fakt, kontaktů a obsahů.

Tuto zprávu je nutné tedy brát spíše jako výklad či úvod k tomu, jak ony prezentace chápat. Konkrétní údaje pro konkrétní operační programy jsou k nalezení právě v oněch prezentacích. Kromě prezentací jsou k dispozici i tiskoviny, které byly volně k rozebrání.

Seminář byl určen spíše pro posluchače, kteří už s realizací projektů v rámci operačních programů zkušenosti mají.

Jak to funguje

Jak už název napovídá, seminář seznamoval se změnami v oblasti financování projektů v novém období, tedy 2014-2020. To se dělo zejména v jeho první části. Byly představeny *Operační programy přeshraniční spolupráce Česko-Sasko a Česko-Polsko*. Operační program, to je takový společný rámec pro realizaci projektů. Jde o úřední konstrukt, aby se nemuselo s jedním každým projektem zacházet zvlášť. Operační programy slouží k naplnění politických cílů.

Konkrétně OP přeshraniční spolupráce mají za úkol „rozrušit“ překážky, které přirozeně vznikají v důsledku přítomnosti státní hranice. V dnešní době jde spíše o překážky byrokratické a kulturní, než politické. Hraniční region je na jedné straně omezen, což je nevýhoda oproti vnitrozemským regionům, které jsou ze všech stran otevřené. Může se proto rozvíjet pomaleji.

OP přeshraniční spolupráce mohou být omezeny na styky dvou zemí, ale neplatí, že pokud by šlo o spolupráci trojstrannou, musel by se kvůli tomu zakládat nový operační program. Tedy v programu Česko-Polsko mohou být i spolupráce Česko-Polsko-Sasko (resp. probíhají jednání).

Důležitým rysem těchto programů je, že jsou zaměřeny na celý region. Jsou do nich tedy přijaty pouze projekty, které mají, jak už název napovídá, zahraničního partnera a jejichž výsledek má dopad na celý region. To, kdo je tím správným partnerem a kdo se může zapojit do kterého OP přeshraniční spolupráce, určují tzv. dotační území. Jinými slovy je to mapa vymezení, kdo je ještě příhraniční a kdo už ne. Důležitější je ale, že výsledky projektu se musí projevit právě v onom dotačním území, kterého se vybraný OP přeshraniční spolupráce týká.

Hlavní motivace OP přeshraniční spolupráce už byla naznačena výše, je jí podpořit rozvoj pohraničí prostřednictvím prohloubení spolupráce. Nicméně to je příliš obecné. Každý OP přeshraniční spolupráce má tedy jakési tématické okruhy. Jmenují se různě, *tématické osy*, *prioritní osy*,

programy, cíle – záleží na konkrétním programu. Jsou to oblasti zájmů např.: společné řízení rizik, podpora vzdělávání a kvalifikace, zachování a ochrana životního prostředí, setkávání a spolupráce institucí apod. Uvnitř těchto tématických os lze nalézt prvky jemnějšího členění. Jmenují se např. *výzvy* nebo *hlavní oblasti podpory*, opět záleží na tom kterém OP. Mohou znít takto: investice do vybavení a speciální techniky, informačních a komunikačních systémů, zlepšení kvality povrchových vod apod. Tedy jsou to už jasné požadavky, které je třeba řešit. Konkrétní projekty jsou právě návrhy těchto řešení.

Řešení musí být společné, aby mohlo být přijato do operačního programu. Co to znamená společné? Inu, na to odpovídají tzv. *kritéria spolupráce*, neboli přesně definované vlastnosti podoby realizace projektu. Jedním z kritérií je např. společný personál a uvnitř tohoto kritéria je přesně uvedeno jaký personál, kolik ho má být, jestli může pracovat přes síť, jak dlouho musí spolupracovat atd. Dalšími příklady mohou být společné financování, společná realizace aj. Je potřeba splnit zpravidla většinu těchto kritérií např. 3 z 5, přičemž splnění vybraných je povinné.

Všechna kritéria spolupráce, výzvy, tématické osy a dotační území se vyhlašují na *určená období*. Stanovuje je původně Evropská komise, avšak ta je poněkud vzdálená běžnému občanovi. Proto na státní úrovni a nebo zemské či regionální nalezneme tzv. *Centra regionálního rozvoje*, Společné sekretariáty nebo Státní agentury (podle konkrétního programu), zkrátka prostředníky, kteří nám s tím vším poradí. Některé formulace mohou být totiž pro laika zrádné, např. zlepšení kvality povrchových vod nezahrnuje výstavbu čističek, za podporu vzdělanosti se nepovažuje rekonstrukce školní budovy apod. Předávají informace z „Evropy“ k „nám“ a naše předložené projekty zpátky „do Evropy“. Všechno se řídí předem daným *kalendářem*, jsou dny pro konzultaci projektů, dny pro předložení řešení, dny, kdy dorazí výsledky posouzení a podobně.

Na tato centra se mohou o drobnou radu a pomoc obracet všichni a kdykoli. Nicméně, pokud už jde o realizaci projektu, je nutné, aby si všichni zúčastnění zvolili tzv. lead partnera, neboli mluvčího za všechny, který bude s prostředníky jednat výhradně za celý projekt. Lead partner musí mít elektronický podpis, neboť komunikace probíhá elektronicky.

Aby Centrum regionální rozvoje, příp. podobná instituce, náš projekt po náležitém zpracování mohlo předložit, musí ještě splňovat nutné podmínky, tzv. *kritéria přijatelnosti* (opět podle konkrétních programů). Způsob předložení se různí, nicméně často existuje nějaký webový portál programu, skrze nějž se žádost předkládá elektronicky. Potom už je projekt vypuštěn do evropské byrokratické arény, kde se utká s řešeními na stejné „téma“ od jiných zájemců. Rozpočet je totiž omezený, neboť peníze na stromech nerostou. Takže se hledá to nejlepší řešení.

Pokud jste úspěšní, je váš projekt přijat a je mu vyčleněn malý, bezvýznamný kousek celkového rozpočtu onoho operačního programu. Může se tedy přistoupit k realizaci. To, jak projekt dopadl či probíhá, zjišťuje *pobočka pro kontrolu výsledků projektů* oné zprostředkovávající instituce. K ohodnocení projektu slouží tzv. *indikátory výstupu*, neboli co a jak se měří i posuzuje. Jaké jsou úspěšné výsledky a jaké neúspěšné. Mohou být jak kvantitativní, tak kvalitativní. Nakonec vydá instituce rozhodnutí, zda byl projekt zdařilý a nebo ne.

Zdá se vám, že něco chybí? Je tomu vskutku tak. Peníze totiž dostávají pouze ti se zdařilými projekty a až po realizaci. To je problém hlavně pro malé organizace, protože je potřeba rozbít vlastní prasátko a nebo se zadlužit. Přitom výsledek uskutečnění projektu je v podstatě nejistý. Naštěstí lze u některých evropských programů požádat o grant (zálohu), příslušné ministerstvo, avšak nezbytnou podmínkou bývá, že projekt už byl schválen Evropskou komisí. Platí nepsané pravidlo, že čím je výzva obecnější, tím více projektů se na ní přihlásí. Pokud bude projekt zdařilý, Evropská komise jej následně zaplatí a záloha se vrátí zpátky ministerstvu.

Kolik peněz a na co Evropská unie následně vyplatí lze nalézt ve specifikacích toho kterého operačního programu. Může to být od 50% do 100%. Může se také dojít k tomu, že stát poskytne kromě zálohy i malou dotaci, takže spoluúčast se ještě sníží. Je dobré mít také přehled o nezpůsobilých výdajích, které se v žádném případě nedají z projektových peněz zaplatit. Zvýšenou pozornost je nutné věnovat správnému vyúčtování, opět podle specifikací toho kterého projektu. A potom už stačí jen sklízet vavříny díky za dobře odvedenou práci.

Kromě OP přeshraniční spolupráce byly na semináři též představeny také tzv. *komunitární programy*. Na rozdíl od přeshraniční spolupráce, komunitární programy musí „zasáhnout“ celou Evropu. Přidružit i země mimo EU je možné, avšak pouze oproti zvláštnímu schválení. Zatímco Strukturální fondy, mezi které přeshraniční OP patří, mají rozpočty přidělované jednotlivým státům, komunitární programy mají rozpočty přidělené na celou Evropu. Na semináři byly konkrétně představeny: *Erasmus+*, *Evropa pro občany* a *Kreativní Evropa*.

Než se začne

Projekty pro operační programy by neměly být jen projekty pro projekty. Mělo by se stavět na základě už probíhající spolupráce se zahraničními partnery a domácími institucemi alespoň regionálního významu. Dále musí vyvstat nějaký konkrétní úkol, který je potřeba v rámci této spolupráce řešit. Až na základě jasného úkolu může být zvolen adekvátní cíl, na jehož základě zase může být vypracován odpovídající projektový záměr pro ten který určitý program. Jako inspirace můžou sloužit databáze už schválených programů. Bohužel tu chybí jednotná centrální databáze, je třeba jít po databázích jednotlivých programů.

Cíle pro knihovny

Díky tomu, že tématické výzvy bývají koncipovány spíše obecně, najde se v nich místo i pro knihovny. V programech přeshraniční spolupráce by se mohlo jednat např. o spolupráci univerzit, jež by zahrnovala i spolupráci jejich knihoven ve výzvě na zlepšení vzdělanosti a konkurenceschopnosti, např. formou konsorcia, kde by se každá knihovna specializovala na svoje téma. V komunitárních programech je „vymyšlení cíle“ snadnější. Tradičně se nabízí podpora setkávání, výměna zkušeností, aktivity zaměřené na profesionalizaci oboru, podpora vydávání publikací apod. Evropská komise slyší zejména na projekty zahrnující inovace, moderní technologie, udržitelnost vlastními silami čili nové funkce knihoven.